

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI**  
**OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**  
**NAMANGAN TO‘QIMACHILIK SANOATI INSTITUTI**

**“TASDIQLAYMAN”**

Namangan to‘qimachilik sanoati  
instituti rektori



*Q.M. Xoliqov* Q.M. Xoliqov  
2024 yil “28” 08.

**KIYIM LOYIHALASH METODOLOGIYASI**  
**O‘QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	700 000	Muhandislik, ishlov berish va qurilish sohalari
Ta’lim sohasi:	720 000	Ishlab chiqarish va ishlov berish sohalari
Talim yo‘nalishi:	70721204	Tikuv buyumlari texnologiyasi va konstruksiyasini ishlash

Namangan-2024

Fan/modul kodi KLM 11212		O'quv yili 2024-2025	Semestr 1-2	Kreditlar 12
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4/4
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Kiyim loyihalash matodologiyasi	120	240	360
2.	<p><b>Fanning mazmuni</b></p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – axborotni saqlash, qayta ishlash va uzatishning asosiy prinsiplarini o'rganish. Zamonaviy informatsion fikrlash va ilmiy dunyo qarashni shakllantirish. Kompyuterda dizayn masalalarini rastr, vektor, kiyim detallarining eng maqbul Shakl va razmerlarini loyixalash usullarini, kiyimlarni manzilli loyihalash asoslari, “Inson-kiyim-muxit” tizimida kiyimlarni loyihalash usullari, turli inateriallardan kiyimlarni konstruktsiyalash xususiyatlari, loyihalash bosqichida kiyim sifatini boshqarish usullarini o'rgatish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi -talabalarni nazariy bilimlat, amaliy ko'nikmalar va malaka, loyihalash jarayoniga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashni shakllantirish. Fan bo'yicha talabalarning turli materiallarniligi fizik-rnexanik, texnologik va ekspluatatsion xossalarini tadqiqot etish usullari xamda ularning natijalaridan konstruktorlik va amaliy ishlarda foydalanish; trikotaj matosi, tabiiy mo'yna va charmdan kiyim konstruktsiyalash usullari; bosh kiyim detallarini konstruktsiyalash usullari; ommavy ishlab chiqarish talablari asosida konstruktsiyalash standartlashtirish va unifikatsiyalash usullari; loyiha xujjatlarini tuzishda sifat nazorat, kiyimlami ergonomik jixatdan loyixalash usullarini bilishi va ulardan foydalana olishi va loyixalash usullarini qo'llash bo'yicha echimlar qabul qilish ko'nikmalariga ega bo'lishi.</p> <p><b>22. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</b>  <b>II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</b>  <b>1-ma'ruza. Kirish.</b>  Kiyim konstruksiyasi sifatini baholashga sistemali yondashuv.  <b>2-ma'ruza.</b>  Kiyim konstruksiyasi sifatini baholashga sistemali yondashuv. Kiyim balansi tushunchasi. Balansning asosiy ko'rsatkichlari.  <b>3-ma'ruza.</b>  Tipaviydan farq qiluvchi qomatlarga kiyimlarni loyihalash asoslari.  <b>4-ma'ruza.</b></p>			

Tipaviydan farq qiluvchi qomat turlari. Tipaviydan farq qiluvchi qomatlarga kiyim. BK modificationlash (nomogram, usullaris templateg) (bukchaygan, kekkaygan qomatlar).

**5-ma'ruza.**

Turli iste'mol segmentlari uchun kiyimlarni loyihalash asoslari.

**6-ma'ruza.**

Turli materiallardan kiyim konstruksiyasini ishlashning o'ziga xos xususiyatlari. Momiq-mo'ynadan kiyimlarni loyihalash xususiyatlari.

**7-ma'ruza.**

Tabiy charmdan kiyimlarni loyihalash hususiyatlari.

**8-ma'ruza.**

Suniy charmdan kiyimlarni loyihalash hususiyatlari.

**9-ma'ruza.**

Trikotaj kiyimlarini loyihalash

**10-ma'ruza.**

Xorij metodikasi bo'yicha ayollar ko'ylagi bazali konstruksiyasini qurish

**11-ma'ruza.**

Sanoat sharoitida kiyim loyihalash usullari

**12-ma'ruza.**

Kiyimlarni tipaviy loyihalash. Tejamkorlikni oshirish usullari. Texnologik takomillik ko'rsatkichi.

**13-ma'ruza.**

Murakkab bichimli kiyim andozalar gradatsiyasini bajarish

**14-ma'ruza.**

"Garderoab" tizimida kiyimlarni loyihalash

**15-ma'ruza.**

"Komplekt" tizimida ratsional garderoab tuzilmasini ishlab chiqish

**Laboratoriya mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar**

*Laboratoriya mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi*

1. Kiyimning qomatga mosligi xarakteristikasi. Kiyimning konstruktiv taxlili.
2. Kiyim konstruktiv-kompozitsion taxlili.
3. Kiyim konstruktiv qo'shimchalari taxlili.
4. Kiyim assortimenti bo'yicha kiyim andozasini tayyorlash va uni bazis riga joylash.
5. Tipaviydan farq qiluvchi qomatlarga kiyimlarni loyihalash xususiyatlari.
6. Notipaviy qomat uchun BK va MK ni nomogramma usulida modifikatsiyalash.

7. Tipaviy qomatdan og'ishga ega qomat uchun BK va MK asosiy detallarini shablon usuli yordamida modifikatsiyalash (bukchaygan, kekkaygan qomat, yelkasi ko'tarijgan va tushgan qomatlar).
8. Nostandart oyoq shakliga ega bo'lgan qotnatlar uchun BK o'zgartirish.
9. To'la qomatga xarakteristika berish: qomat o'lchamlari, qomat xususiyatlari, to'la qomat guruhini aniqlash.
10. Muayyan to'la qomatga kiyim konstruksiyalash (BK asosida).
11. Mo'ynali kiyimlarni loyihalashning o'ziga xos xususiyatlari.
12. Mo'ynali kiyim eskiz loyahasini tayyorlash. Mo'yna turi va kiyim modelini tanlash.
13. Mo'ynali kiyim konstruksiyasini kurish va modellashtirish.
14. Mo'ynali kiyim konstruksiyasini modellashtirish va andozasini tayyorlash.
15. Mo'ynali kiyim konstruksiyasini ishlash, maketda tekshirish.
16. Trikotaj polotnosidarl kiyimlarni loyihalash.
17. Konstruksiyani qurish uchun dastlabki ma'lumotlarni tayyorlash. Trikotaj buyumlar konstruksiyasini qurish.
18. Polotnolarning deformatsion xususiyatlarini hisobga olgan holda trikotaj buyumlarning bazali konstruksiyasini modifikatsiyalash.
19. Buyum maketni tayyorlash va uning o'rnavi sifatini tekshirish.
20. "Garderoab" tizimida kiyimlarni loyihalash.
21. Tadqiqot obyektini va iste'mol vaziyatini tanlash. Marketing tadqiqotlari bo'yicha dastlabki ma'lumotlarni tayyorlash.
22. Marketing tadqiqotlari bo'yicha dastlabki ma'lumotlarni tayyorlash: marketing tadqiqotlarini o'tkazish uchun anketalarni tayyorlash.
23. "Komplekt" tizimida ratsional garderoab tuzilmasini ishlab chiqish.
24. Ko'p assortimentli opimal kolleksiya maketing shakllantirish (modellar qatori).
25. Tipaviy loyihalash asosida kiyim modellari seriyasini ishlab chiqish.
26. Detallar konstruksiyasining tipizatsiyasi va unifikatsiyasini hisobga olgan holda modellar qatorini yaratish
27. Unifikatsiya darajasini baholash
28. Murakkab bichimli avollar paltosini loyixalash
29. Murakkab bichiqli ayollar paltosi modelini va materialini tanlash. Uning xususiyatlarini asoslash.
30. Ayollar paltosi bazali konstruksiyasini chizish.
31. Kiyim model konstruksiyasini ishlab chiqish.
32. Ayollar paltosi model konstruksiyasi maketini tayyorlash va uni tekshirish.
33. Ayollar paltosi asosiy andozalarini ishlab chiqish.
34. Ayollar paltosi astar va qotirma detallari andozalarini ishlab chiqish.
35. Murakkab bichiqli tikuv buyumlari andozalarini ko'paytirish

36. Murakkab bichikli ayollar paltosi uchun texnik xujjatlarni tayyorlash.

37. Murakkab bichikli ayollar paltosi konstruktsiyasini baholash.

**Izox:** \* Indian Institute of Technology Delhi (IITD), 197 QS World University Rankings

\*\* University of the Arts London, London college of fashion 2 QS World University Rankings (by subjects)

\*\*\* Ege university, Turkey, 915 QS World University Rankings

\*\*\*\* Iftixor kiyim sanoat M.Ch.J, Fazman Textile M.Ch.J, Imron Textile Group X/K, Ideal Tekstil-Orzu M.Ch.J. korxonalarini taklifidan olingan.

## **26. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar**

### ***Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:***

1. Tayyor kiyim balansini aniqlash

2. Kiyim konstruktsiyasining amaliy tahlili.

3. Notipaviy qomatlarga kiyim konstruktsiyasini ishlab chiqish (to'la qomat, tana tuzilishi, proporsiyasi turlicha).

4. "Haute couture" (JIK)KC segmentiga oid kiyimlarni loyihalash.

5. Marketing tizimida kiyim assortimentini loyihalash.

6. Bosh kiyimlarni loyihalash va shakl hosil qilish.

7. Maxsus vaziyatli sport kiyimlarini loyihalash.

8. Djins matosidan kiyimlarni loyihalash

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyotlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

Fan bo'yicha kurs loyihasi. Kurs loyihasi fan mavzulariga talluqli masalalar yuzasidan talabalarga yakka tartibda tegishli topshiriq shaklida beriladi. Kurs loyihaning xajmi, rasmiylashtirish shakli, baholash me'zonlari fan silabusida va tegishli kafedra tomonidan belgilanadi. Kurs loyihagini bajarish fanga oid bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishga xizmat qiladi. Kurs loyihaning texminiy mavzulari "Turli materiallardan kiyimlarni loyihalash" (Kiyim assortimenti va vazifasi talaba tanloviga asosan olinadi)

### **3. II. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)**

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

Zamonaviy chizish dasturlari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi kerak; O'rnavi ishlab chiqarish talablari asosida konstruktsiyalash standartlashtirish va unifikatsiyalash usullaridan foydalanishini bilishi kerak;

Kiyimlarni ergonomik jihatdan loyihalash usullarini bilishi va ulardan foydalanishini bilishi va loyihalash usullarini qo'llash bo'yicha echimlar qabul qilish ko'nikmalariga ega bo'lishi;

Fan bo'yicha talabalarining turli materiallarning fizik-mexanik, texnologik va ekspluatatsion xossalari haqida tadqiqot etish usullari haqida ularning natijalaridan konstruktorlik va amaliy ishlarda foydalanish; trikotaj matosi, tabiiy mo'yna va charmdan kiyim detalalarini konstruktsiyalash usullari bo'yicha malakalariga ega bo'lishi kerak;

	<p>- Zamonaviy chizish dasturlari haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi</i>;</p> <p>- Ommaviy ishlab chiqarish talablari asosida konstruksiyalash standartlashtirish va unifikatsiyalash usullaridan foydalana <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>;</p> <p>Fan bo'yicha talabalarning turli materiallarning fizik-mexanik, texnologik va ekspluatatsion xossalarini tadqiqot etish usullari xamda ularning natijalaridan konstruktorlik va amaliy ishlarda foydalanish; trikotaj matosi, tabiiy mo'yna va charmdan kiyim detaqlarini konstruksiyalash usullari bo'yicha <i>ko'nikmalariga ega bo'lish kerak</i>.</p>
4.	<p><b>III. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ma'ruzalar</li> <li>• laboratoriya mashg'ulotlari;</li> <li>• interfoal keys-stadilar;</li> <li>• blits-so'rov</li> <li>• guruhlarda ishlash;</li> <li>• taqdimotlarni qilish;</li> <li>• jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar;</li> <li>• video materiallarini tayyorlash;</li> <li>• individual ishlash;</li> </ul>
5.	<p><b>IV. Kreditlarni olish uchun talablar:</b></p> <p>Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarini to'la o'zlashtirish, fan yuzasidan mustaqil fikrlay olish, mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan ishlab chiqilgan vazifalarga muvofiq individual ravishda amalga oshirish va ularni amalda qo'llay olish, nazorat turlari bo'yicha berilgan topshiriqlarni o'z vaqtida topshirish.</p>
6.	<p><b>Asosiy adabiyotlar:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ergashev J.S., Nabidjanova N.N., Rayimberdiyeva D.X., Ergasheva R.A. "Tikuv buyumlarini konstruksiyalash" Namangan-2022 yil. 130 bet.</li> <li>2. Kamilova X.X., Xamrayeva N.K. «Tikuv buyumlarini konstruksiyalash» Darslik –T.: «Cho'lpon», 2011 y-400b</li> </ol> <p><b>Qo'shimcha adabiyotlar</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent. "O'zbekiston" 2017 yil, 488 bet.</li> <li>2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent. "O'zbekiston" 2016 yil, 56 bet.</li> <li>3. Янчевская Е.А. Аёллар уст кийимини кострукциялаш. Т.: «Ўқитувчи» 1998 йил-320 б</li> </ol>

	<p>4. Амирова Э., Сакулина О. И др. Конструирование одежды. Учебник «Академия», 2012 г.</p> <p>5. Коблякова Ё.Б. Конструирование одежды с элементами САПР Учебник.-М., «Легпромбытиздат», 1988г-464 с.</p> <p>6. Мартынова А.И., Андреева Е.Г. «Конструктивное моделирование одежды». М., 2002-310 с</p> <p>7. Мюллер и сын. Сборник. Основные конструкции 2008 г.</p> <p>8. Лин Жак. Техника кроя. 800 рисунков моделей, детальных чертежей и наглядных схем. Рипол Классик, 2008 г.</p> <p>9. Делаем выкройки на любую фигуру. Более 300 самых модных моделей/сост. И.А.Зайцева-М.: РИПОЛ классик, 2007. – 448 с. : ил.</p> <p>10. Ege University information package  <a href="https://ebp.ege.edu.tr/DereceProgramlari/Detay/1/45/2640/932001?lang=en-US">https://ebp.ege.edu.tr/DereceProgramlari/Detay/1/45/2640/932001?lang=en-US</a></p> <p><b>Axborat manbaalari:</b>  <a href="https://www.pinterest.com/search/pins/">https://www.pinterest.com/search/pins/</a>  <a href="https://m.ok.ru/burda.100.super.ideas.and.you/album/56957282746402">https://m.ok.ru/burda.100.super.ideas.and.you/album/56957282746402</a>  <a href="https://i.pinimg.com/originals/94/">https://i.pinimg.com/originals/94/</a>  <a href="https://www.pinterest.com/pin/70437479291019/">https://www.pinterest.com/pin/70437479291019/</a>  <a href="https://korfiati.ru/modelirovanie/">https://korfiati.ru/modelirovanie/</a>  <a href="https://univision.kz/edu-program">https://univision.kz/edu-program</a>  <a href="https://avezov.edu.kz/rus/stranitsy-ru">https://avezov.edu.kz/rus/stranitsy-ru</a></p>
7.	Fanning dasturi Namangan to‘qimachilik sanoati instituti Kengashining 2024-yil “__” “_____” “__” - sonli bayonnomasi bilan ma’qullangan.
8.	<p><b>Fan/modul uchun ma’sullar:</b></p> <p>Nabidjanova Nargiza Nasimjanovna - Namangan to‘qimachilik sanoati instituti “Yengil sanoat mahsulotlarini konstruksiyalash va texnologiyasi” kafedراس professori</p> <p>Rayimberdiyeva Dilrabo Xabibillayevna - Namangan to‘qimachilik sanoati instituti “Yengil sanoat mahsulotlarini konstruksiyalash va texnologiyasi” kafedراس katta o‘qituvchisi</p>
9.	<p><b>Taqrizchilar:</b></p> <p>Maqsudov Nabijon Baxodirovich - Namangan to‘qimachilik sanoati instituti “Yengil sanoat mahsulotlarini konstruksiyalash va texnologiyasi” kafedراس mudiri, dotsent</p> <p>Yunusov Odiljon Soliyevich – Namangan “IDEAL TEKIL ORZU” MChJ rahbari</p>